

Wat moet ik zeggen?

Voor velen is het krijgen van kinderen het grootste geschenk in het leven. Het echte werk begint na de bevalling. Opvoeden lijkt op een ritje in de achtbaan. Momenten van stralende vergezichten en intense vreugde kunnen van het ene op het andere moment afgewisseld worden door gevoelens van verwondering en onmacht. Kinderen kunnen je ook indringend een spiegel voorhouden. Laatst was het weer zover: 'Pa, wat zou je ervan zeggen als ik beroepsofficier word?'

Mijn eerste reactie was er een van trots. Kennelijk heb ik het, ondanks regelmatige afwezigheid thuis als gevolg van oefeningen en uitzendingen, toch nog niet zo slecht gedaan. De vonk van enthousiasme voor mijn professe is in ieder geval overgesprongen. Zoals dat, ruim dertig jaar geleden, ook bij mij het geval was. Mijn vader liep destijds over van trots. Hij reageerde enthousiast toen ik aankondigde beroepsofficier te willen worden. Zelf had hij als middelbare scholier de Duitse bezetting aan den lijve ondervonden. Hij had ervaren wat 'niet vrij zijn' betekent. Hij had een vriendje met zijn gehele familie zien afvoeren naar Duitsland en hem nooit meer teruggezien. De geallieerde soldaten die ver van huis grote offers brachten om onze vrijheid te herstellen, hadden diepe indruk gemaakt. Dat nooit weer, pal staan voor de democratische rechtsorde, voor een weerbaar Nederland, waren zijn drijfveren om 's Konings wapenrok aan te trekken.

De inzet in Indië was voor hem de vuurdoop. Boeiend wist hij daarover te vertellen. Het samen optrekken, ver van huis en onder moeilijke omstandigheden, leidde tot unieke

vriendschappen. Terug in patria zorgde de oplevende Koude Oorlog voor nieuwe uitdagingen. De snelle opbouw van een omvangrijke krijgsmacht, de instroom van nieuw materieel, de grootscheepse oefeningen en – vooral – de omgang met de lichten dienstplichtigen. Voor hem en zijn generatie was militair zijn een levenswijze: veel van huis, een intensief messleven en veel (mannen)humor. Voldaan ging hij eind jaren zeventig met functioneel leeftijdsontslag. De Nederlandse krijgsmacht stond haar mannetje en leek in de verste verte niet op die van de meidagen 1940. En minister Vredeling was weliswaar een 'rooie' en allergisch voor uniformen, hij had wel visie en zette een krachtige blauwdruk voor de toekomst neer.

Vaders enthousiasme en gedrevenheid speelden een rol bij mijn keuze in zijn voetsporen te treden. Leidinggeven, op jonge leeftijd verantwoordelijkheid dragen en 'buiten spelen' waren de trefwoorden die de doorslag gaven. Maar ook rebellie tegen de politiek correcte klasgenoten die *das Militär* met minachting bezagen. De eerste jaren brachten wat ik verwacht had: veel opleiden en oefenen, waarbij het telkens weer de kunst was de dienstplichtigen daar te krijgen waar je ze wilde hebben. De dienst hield niet om vijf uur op, het messleven had een vormende invloed. Wel leverden overplaat-singen meer ongemakken op, omdat veel partners – ook de mijne – zelf carrière maakten. En dat je in Amsterdam in uniform niet echt welkom was, ach, dat nam je op de koop toe.

De Val van de Berlijnse Muur zette de wereld op zijn kop. Vertrouwde zekerheden vielen weg en de Rode Beer verloor na zijn tanden ook zijn huid. Een deken van existentiële twijfel

bedekte de krijgsmacht. Uiteindelijk was het weer een 'rooie' – en dit maal ook nog iemand die ooit een standbeeld van een generaal had beklad – die knopen doorhakte. Minister Ter Beek schortte de opkomstplicht op en koos voor de expeditionair inzetbare krijgsmacht. Hij bood ons jonge officieren een wenkend perspectief en daarmee toekomst. We hebben die kansen met beide handen aangegrepen. Het werken met BBT-soldaten was aanvankelijk een cultuurschok. Hun motivatie werkte echter aanstekelijk. Investerings zorgden ervoor dat onze krijgsmacht goed uitgerust was. De uitzendingen stelden onze professionaliteit op de proef. De Nederlandse krijgsmacht werd een *blooded* strijdmacht die de laatste jaren in de 'eredivisie' goed meekomt. Bij uitzendingen is de onderlinge lotsverbondenheid groot, kameraadschap geen loze huls en er worden nog steeds vrienden voor het leven gemaakt. Dag en nacht worden lief, maar ook leed gedeeld. Effectiviteit is in de strijd – alle boekhouders ten spijt – nog steeds belangrijker dan efficiency. Leidinggeven is bij uitzending nog steeds verankerd in 'wederzijds vertrouwen'. De samenleving waardeert de inzet van onze militairen, ver van huis, onder moeilijke omstandigheden, al is een missie zelf omstrepen. Je kunt nu weer in Amsterdam in uniform de tram nemen...

Dat geeft een goed gevoel. De keerzijde is dat de spagaat tussen operationele inzet en de vredesbedrijfsvoering in Nederland steeds groter is geworden. Met de invoering van het nieuwe besturingsmodel in 2005 lijkt georganiseerd wantrouwen het richtinggevende principe te zijn geworden. Controletorens zijn opgetuigd, de bureaucratische papierwinkel is

verstikkend en verrekenen leidt tot 'bedrijfje spelen'. Maatwerk in de zorg voor personeel is alleen mogelijk als de geautomatiseerde systemen dat toelaten. Je neemt dit bureaucratische circus lang voor lief. De *bottom line* is: kun je het vak nog uitoefenen? Kun je varen, vliegen, oefenen en boeven vangen? Daar wringt de schoen steeds gevaarlijker. Ambities en beschikbare middelen lopen uit de pas. Om die kloof te slechten is visie en moed nodig, geen boekhoudkundige invuloefening. Thans staat er geen 'rooie' bewindsman aan het roer, die als relatieve buitenstaander bakens uitzet en knopen doorhakt. We moeten het doen met een bewindsman, zelf zoon van een beroeps-officier, die zegt pal voor ons te staan.

'Pa, ik wil beroepsofficier worden'

'Pa, wat zou je ervan zeggen als ik beroepsofficier word?' Ik worstel met het antwoord. Trots en twijfels strijden om voorrang. Het papier van de Beleidsbrief is immers geduldig en de *spins* van de woordvoerders vliegen ons om de oren. Met heel veel geld en duizenden collega's minder moeten we de samenleving dezelfde veiligheid blijven bieden. Sterker nog, vooralsnog heeft Defensie, ondanks al haar bureaucratie en controlemechanismes, onvoldoende geld om nieuw personeel aan te nemen. Over geloofwaardigheid gesproken. Ik kom daarom niet verder dan: 'Kind, doe wat je hart je ingeeft, maar ik ben bang dat de krijgsmacht je op dit moment geen toekomst kan bieden. Waarom ga je niet eerst studeren. Je kunt wellicht later met een afgeronde studie nog bij de krijgsmacht terecht.'